

Slovenski dom

Štev. 219.

V Ljubljani, v torek, 23. septembra 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Zgodovinska junaštva italijanske mornarice

Izredno uradno vojno poročilo o vdoru v gibraltarsko luko - 16.600 ton ladij potopljenih, 12.000 ton zadetih
»Italijanskim mornarjem se včasih posreči premaga, tudi samo smrt«

Vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje posebno uradno vojno poročilo:
Napadalne edinice Kr. mornarice so vdrle v zaliv in v notranje pristanišče trdnjave Gibraltar, kjer so potopile 10.000 tonsko petrolejsko ladijo, neko drugo petrolejsko ladijo s 600 tonami, 6000 tonski parnik, ki je bil natovoren s strelivom, in so zadele ter močno poškodovale 12.000 tonski

Vojno poročilo št. 475

Uradno vojno poročilo št. 475, pravi:
Severna Afrika: Ničesar posebnega na suhem. Letala Osi so bombardirala važne naprave v trdnjavi Tobruk in motorizirana sredstva v pokrajini pri Džarahubu.
Med novim sovražnim poletom nad Bengazi je protiletalsko topništvo sestrelilo sovražno letalo. Vzhodna Afrika: V odseku pri Uolkefitu delovanje našega topništva proti zbiranjem sovražnih motoriziranih sredstev.

Angleško pretiravanje o nemških žrtvah v Rusiji

Berlin, 23. sept. s. Angleška propaganda skuša v nemškem vojnem poročilu z dne 19. t. m. objavljene podatke o padlih, ranjenih in pogrešanih pripadnikih nemških letalskih sil izrabi na način, ki naj dovede v zmotu, z izgubami letal. Glede na to je treba ugotoviti, da nemške letalske sile niso sestavljene samo iz oddelkov letalcev, marveč obsegajo tudi letalske poročevalske in protiletalske oddelke. Del poslednjih je stalno zapleten tudi v boje na kopnem, tako da čestokrat tesno sodeluje s prednjimi črtami pehote v obrambi pred tanki in v boju proti utrdbam. Njihove izgube so vključene v objavljenih skupnih podatkih letalskih sil.
Berlin, 23. sept. s. Nemški listi zavračajo izmišljotino angleške propagande o nemških izgubah. »Völkischer Beobachter« piše, da so Angleži uveljavili naslednjo razlago o teh izgubah:
Vsak vojak ve, da je v svetovni vojni vsaka divizija izgubila v bojih približno 100 mož na dan. Ker imajo Nemci na vzhodnem bojišču 165 divizij in ker boji trajajo že več kot 75 dni, bi se lahko zanesljivo trdilo, da so Nemci izgubili 1.250.000 mož, to število mrtvih pa bi se lahko zvišalo na dva milijona.
List piše, da je tako število prava akrobatska aritmetika. Če bi bilo res, da bi vsaka bojjujoča se divizija izgubila na dan 100 svojih vojakov, tedaj bi Nemčija po vseh bojih v dosedanjih vojni imela že izredno majhno vojsko, vsaj takšno, ki ne bi mogla več zadajati udarcev in porazov boljševojski vojski.

Razvoj velikega boja za Ukrajino

Uničevalna bitka okoli Kijeva — Urejevanje nove sovjetske obrambne črte na Donu

Hitlerjev glavni stan, 22. sept. Nemsko vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo.
Vzhodno od Kijeva se je nadaljevalo uničevanje mnogih razbitih sovjetskih skupin v najožjem prostoru. Včeraj s posebnim uradnim poročilom objavljene številke o ujetih in o zaplenjenem vojnem gradivu, so se sedaj še povečale. Umikajočemu sovražniku so bile pri njegovih obupnih poizkusih za izpad prizadejane krvave izgube.
Kakor je bilo tudi objavljeno s včerajšnjim izrednim poročilom, je bilo včeraj zavzeto mesto Arensburg, glavno mesto otoka Oesel. Čiščenje otoka je tik pred zaključkom.
Včerajšnji množični letalski napadi na sovjetske ladje so bili zelo uspešni. Letala so potopila križarko, dva rušilca in poveljniško ladijo ter 9 trgovskih parnikov s skupno 25.000 tonami. Dve vojni ladji in dve veliki trgovski ladji sta bili zažgani.
Na morju zahodno od Kronstadta sta bojna ladja »Oktobrska revolucija« in težka križarka »Kirov« dobili po dve bombi v polno, neka druga težka križarka pa je dobila 4 bombe v polno. Tudi so bili poškodovani trije rušilci, minolovci in ena topničarka.

Vzhodno bojišče, 23. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:
Sovjetske sile, ki se jim je posrečilo umakniti iz predelov ob Dnjepru in ki so tvorile na tem predelu rezervo, so zdaj tudi v boju zoper nemško vojsko, ki so obkoljevale štiri Budjenijeve armade. Te sile pošiljajo zdaj na vzhodni breg Dona, kjer upa sovjetsko poveljstvo urediti novo črto za odpor. Sevega gre pri tem za urejene oddelke, ki so brez topništva in ki se tudi umikajo v neredu. Po izpovedih ujetnikov naj bi sovjetsko poveljstvo zdaj pošiljalo na jug rezervne oddelke, ki so bili zbrani južno od Moskve, ob Donu in ob Volgi. Nemško letalstvo še naprej napada sovjetske oddelke, ki se po vseh cestah in potih umikajo na vzhod, da bi ušle zajetju ali uničenju. Nemški motorizirani oddelki nadaljujejo s preganjanjem nasprotnika ter prinašajo nered med sovjetske oddelke, ki so brez zvez med seboj.

Nemške in zavezniške sile, ki se bore pri uničevalnih operacijah na vzhodu od Kijeva in južno od Poltave, napredujejo proti vzhodu in se obračajo proti ciljem, ki so jim določeni. Nemško letalstvo jim ravna pot s smrtonosnimi bombardiranjimi predelov, kjer so kaka ognjišča odpora. Na splošno gre za velike sovjetske oddelke, ki pripadajo zadnjim stražam in skušajo zadržati zagon zavezniškega napredovanja.

parnik, ki je bil natovoren z vojnimi gradivom. Ta parnik je nasedel na skalo in je smatrati, da je izgubljen.

Rim, 23. sept. s. Mornariško ministrstvo sporoča:

Tretjič so pomorski napadalni oddelki napadli nasprotnikovo oporišče. Ta tri zgodovinska pomorska junaštva se imenujejo: Suda (26. marca), Malta (26. julija), Gibraltar (20. septembra). O junaštvu pri Sudi angleško pomorsko poveljstvo ni niti žugnilo, dokler nismo mi zasedli Krete in na dnu pristanišča Suda dobili ograjda križarke »York« in dveh nadvse velikih parnikov. Angleško pomorsko poveljstvo je samo megleno priznalo izgubo »Yorka«.

Glede vdora v nadvse utrjeno pristanišče na Malti, ni nasprotnik javnosti dozdal sporočil nobene novice. Vemo le, da je naše osebje vkrcano na »Masih«, ki so bili poslani, da podpirajo napadalec, ki so vdrli na Maltu, moglo ugotoviti natančno osem strahovitih eksplozij. Angleško pomorsko poveljstvo se je le podvzelo zanikati uspeh s tem, da je dejalo, da je obrambno streljanje spodbudilo italijanski napad.

Zadnje pomorsko junaštvo, ki poprejšnji dve presega po težavnosti, je zlasti v razdalji od domačih oporišč, s katerih je bilo izvedeno. Tega junaštva ni bilo mogoče prikrievati, zakaj do eks-

plozij in do izginotja štirih parnikov iz gibraltarskega pristanišča je prišlo pred očmi Spancev.

Zato italijanski narod danes lahko s ponosom neposredno ocenjuje uspehe mož, ki jih je treba pristeti med najdrznejše, katere je ta narod kdaj rodil. Ti možje gredo po dolgi in potrpežljivi pripravi z mrzlo dušo proti sovražniku in proti smrti. Toda »audaces fortuna juvat« in včasih se takim možem posreči premagati tudi smrt, na njihovo srečo in na srečo domovine. (Stefani.)

Berlin, 23. sept. s. Druge popoldanske izdaje vseh berlinskih dnevnikov posvečajo častno mesto izrednemu vojnemu poročilu italijanskega pomorskega poveljstva, ki se nanaša na vdor v pomorsko oporišče Gibraltar, ki so ga izvedli napadalni oddelki mornarice. Nemški tisk poudarja, da so tretjič v kratkem času ti napadalni oddelki vdrli v nadvse utrjene angleške postojanke ter razblinili pripovedko o njihovi neranljivosti. Ta udarec je za angleški ponos nesporno zelo težak. Težak je tudi za angleški ugled, zakaj vsi ljudje, prijatelji ali nasprotniki bodo radi ali neradi začudeno morali govoriti o tem novem drznem junaštvu italijanskih mornarjev. Ker je bilo okoli 17.000 ton angleških ladij potopljenih, daje to temu koraku neizbrisen značaj drznosti in požrtvovalnosti, ki presega sleherne domišljije.

Il bollettino straordinario d'ieri:

La marina italiana ha violato la piazzaforte di Gibilterra

16.600 tonn. di naviglio affondate, 12.000 tonn. colpite

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Mezzi d'assalto della R. Marina penetrati nella rada e nel porto interno dalla piazzaforte di Gibilterra, hanno affondato una petroliera di 10 mila tonnellate, un'altra petroliera di 600 tonnellate, un piroscafo di 6 mila tonnellate carico di munizioni ed hanno gravemente colpito un piroscafo di 12 mila tonnellate carico di materiali bellici.

Quest'ultimo piroscafo è stato portato contro le rocce, dove si è incagliato e può quindi ritenersi perduto. — (Stefani.)

Bollettino Nr. 475.

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Africa settentrionale nessun'attività di rilievo sui fronti terrestri

Velivoli dell'Asse hanno bombardato importanti obiettivi della piazza di Tobruk ed auto-mezzi nella zona di Giarabub.

A Bengasi, durante una nuova incursione dello avversario, la difesa c. a. ha abbattuto un apparecchio.

In Africa orientale, nel settore di Uolcheffit, efficaci tiri delle nostre artiglierie contro concentramenti di automezzi nemici. — (Stefani.)

Obkoljevanje Japonske

Bangkok, 23. sept. Angleške oblasti so zadnje čase še ojačile prizadevanje za popolno obkolitev Japonske. Pomnožile so svoje letalske sile na Malajskem polotoku. Te štejejo zdaj 400 do 500 letal, nadaljnjih 100 letal je pa v Birmi. Kopna vojska je bila na Malaji pomnožena od 5000 na 10.000 mož in sicer v predelu pri Khoxbharu, pri Penangu od 30.000 na 40.000, v Singaporeju od 20.000 na 25.000, nadaljnjih 10.000 vojakov pa je na jugovzhodu polotoka.

Nasteti samo najpoglavnejše letalske akcije bi bilo kaj zapleteno, pa tudi ne bi bilo iz njih mogoče dobiti natančne slike o njih. Pri Ilmenskem jezeru je letalstvo uničilo zaloge za preskrbo Vorosilovljevih in Timošenkovih vojska, ki so skušale izvesti veliko protiofenzivo na nemško levo krilo. Tudi pri Cerkasih in pri Brijanskiju je nemško letalstvo strlo sovjetski odpor. V žepu med Brijanskijem in Kremenčukom je nemško letalstvo povzročilo zmedo med štirimi obkoljenimi Budjenijevimi armadami. Petrograd, Moskva, Kijev in Odesa so bili 20 dni deležni nemških letalskih napadov vseh vrst.

Vzhodno bojišče, 23. sept. s. Posebni dopisnik poroča, da je po pripovedih ujetnikov v Ukrajini maršal Budjeni bil odstavljen kot poveljnik sovjetskih južnih vojska. Ne vedo, kdo naj bi bil njegov naslednik. Dokler ne bo ta imenovan, je baje prevzel poveljstvo tudi na južnem bojišču maršal Timošenko.

Vesti 23. septembra

V Genovu je dopotovalo hrvatsko vojaško odposlanstvo pod vodstvom generala Štancerja. Obiskalo je poglavitne pomorske in vojaške naprave v mestu.

Maršal Petain je v spremstvu admirala Darlana obiskal Chabery. V mestni hiši je imel govor, v katerem je podal napoved o bodoči ureditvi Francije po novi ustavi, ki jo posebni strokovnjaki izdelujejo po njegovem načrtu. V snočnjem radijskem govoru je maršal prosil, da naj se francosko prebivalstvo ne upira nemškim zasedbenim oblastem. Označil je vse nastope proti oblastem za zločine, ki škodujejo samo francoskemu narodu.

Med Avkurom in Marakešem v Tunisu se je prevrnil avtomobil, poln potnikov, v 100 m globok prepad. 10 ljudi se je ubilo, 56 pa je bilo ranjenih, 50 zelo hudo.

Romunija in Bolgarija morata prisrčno sodelovati in storiti vse za zmago Osi in za novo Evropo pod vodstvom Italije in Nemčije, je izjavil podpredsednik romunske vlade Antonescu dopisniku lista »Utroc«.

Grški minister za gospodarstvo je dobil pooblastilo, da lahko zaseže katero koli blago, ki bi ga bilo mogoče uporabljati kot industrijsko ali vojno surovino.

Poglavitni zastopniki ameriške vlade v obeh zbornicah so se na naglo sešli zaradi najnovejših poročil iz Rusije. Imeli so dolg posvet, kako pospešiti odobritev novega kredita šest milijard dolarjev za povečanje pomoči Sovjetom, preden bi bilo prepozno.

Angleška letala so včeraj metala zažigalne bombe na južno Dansko.

Bivši perzijski vladar je še vedno v Ispahanu, kamor je dopotovalo odposlanstvo nove vlade, da mu predloži v podpis izjavo o odstopu in o tem, da daje vse svoje imetje na razpolago državi.

Med 600 italijanskimi in nemškimi ujetniki na angleškem otoku Manu je prišlo do upora zaradi tega, ker je vodstvo jetniškega taborišča nečloveško ravnalo s tremi njihovimi tovariši. Zaradi tega so morali stražo ojačiti.

Razglas srbskemu narodu so izdali zastopniki bivših političnih strank, gospodarskih krogov in kulturnega življenja. Razglas pravi, da je v sedanjih usodnih trenutkih dolžnost vsakega Srba, da z vsemi silami dela za ohranitev miru v državi, ker je to edina pot za narodno rešitev Srbov, ki jih hočejo razbojniške tolpe tujih plačancev spraviti v pogubo. Razglas so podpisali razni pravoslavni škofi, bivši ministri, med njimi dr. Kumanudić, Cincar-Marinković, Jovanović, Djordjević, Ljotić itd., vzgojitelj bivšega kralja general Kosić, vseučiliška profesorja dr. Tasić in dr. Ilić ter Slovenec dr. Škerlj itd.

Neresnična poročila o razglasitvi vojnega stanja v Bolgariji

Sofija 23. sept. s. Uradno zavračajo napačna poročila kakor jih širi nasprotna propaganda, da bi bilo po vsej Bolgariji razglašeno vojno stanje.

Kralj Boris se je udeležil zaključka velikih vaj bolgarske vojske, potem pa je nadzoroval nekatere skupine.

Nemško gospodarsko odposlanstvo, ki ga vodi dr. Landwehr, je včeraj stopilo v stik s pristojnimi bolgarskimi oblastmi, da določi obseg trgovinske izmenjave med obema državama za prihodnje tri mesece. V Sofijo je tudi dopotovalo madžarsko trgovinsko odposlanstvo.

Nemški poslanik v Turčiji se vrača v Ankaru

Sofija, 23. sept. Nemški poslanik v Turčiji von Papan je včeraj z letalom dopotoval v Sofijo in sicer iz Berlina. Danes je nadaljeval pot v turško prestolnico. Snoči je v Sofijo prišel tudi bolgarski poslanik v Berlinu Dragancov.

Preiskava o eksplozijah na švedskih rušilcih

Stockholm, 23. sept. s. Nadaljuje se preiskava o vzrokih eksplozij na švedskih rušilcih pred nekaj dnevi. Preiskavo vodi admiral, ki poveljuje švedskemu vojnemu brodogradu. O vzrokih eksplozij se širijo razni glasovi. Med drugim trdijo, da je na krovu torpedovke »Horn«, na večer pred nesrečo, prišlo do požara. Preiskovalna komisija pa je ugotovila, da te govorice niso utemeljene.

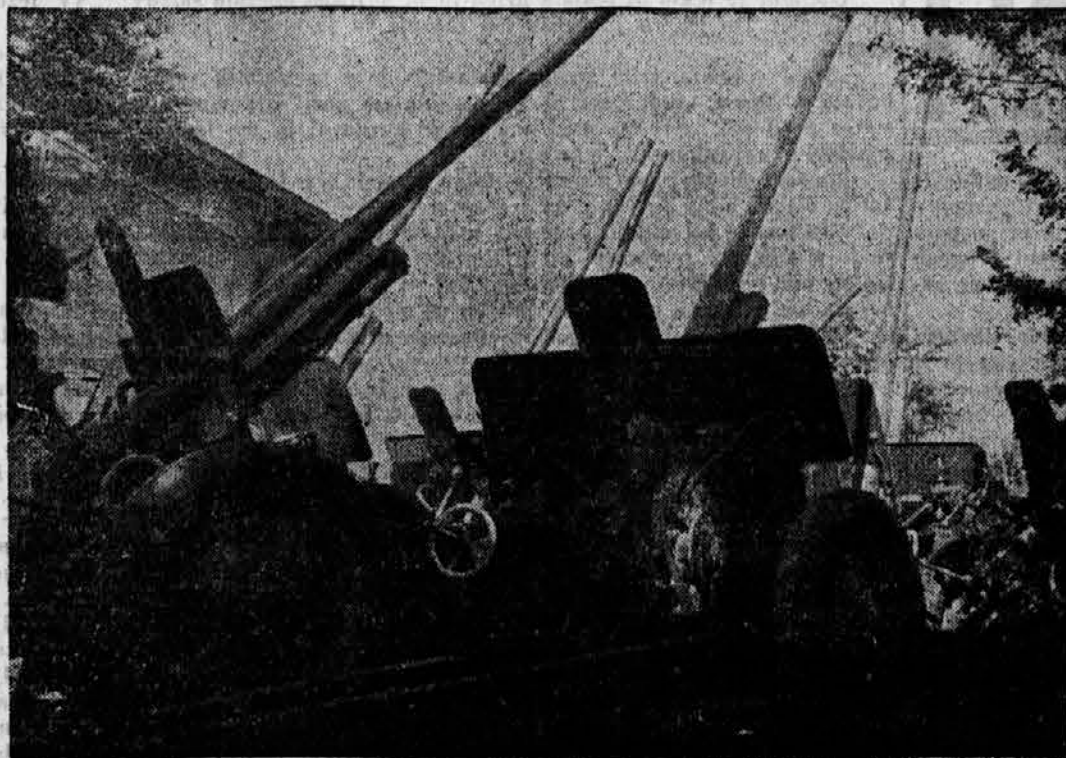
Letalske in pomorske izgube na Zahodu

Berlin, 23. sept. s. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje izredno vojno poročilo:

Nemške podmornice so v nedeljo napadle na Atlantiku dva sovražna konvoja in nek tovorni parnik. Po hudih bojih je bilo potopljenih 12 natovorenih parnikov, med njimi četrto petrolejskih ladij s skupno tonažo 82.500 ton. Neka druga ladja je bila torpedirana in poškodovana. Tri ladje, ki so spremljale konvoj, so se umaknile napadu in so zapustile konvoj.

Letalstvo je včeraj 1600 km zahodno od Rochelleja potopilo 600-tonsko petrolejsko ladijo, ki je ponoči s dobrim uspehom napadle vojno važne cilje na angleški vzhodni obali.

Na osemilju pri Rokavskem prelivu so nemški lovi pri obrambi pred sovražnimi napadalnimi poskusi včeraj v hudih letalskih bojih sestrelili 29 angleških letal, sami pa so izgubili samo eno letalo. Protiletalsko topništvo in stražarski čolni so sestrelili po eno letalo.

Italijanski vojni plen v Rusiji: najmodernejši protiletalski topovi.

Andrejčkov
J o ž e:**Žalost in veselje**Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

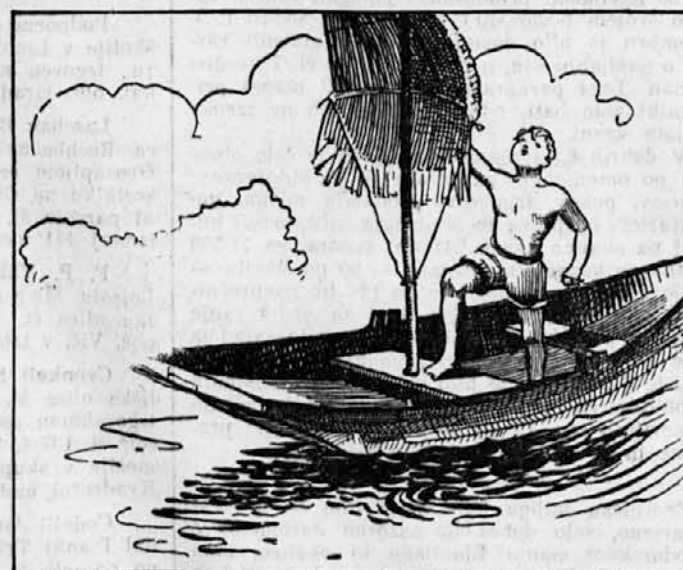
43

Pri takih vajah se je tako izuril, da je bil v vodi doma kakor na suhem. Savo je preplaval tudi pod vodo, ne da bi mu bilo kdaj treba priti na površino, da bi se oddahnil, zajel zraka in se vnovič skril pod vodo.

44

Peter ga je večkrat opazoval, kako se z ribami suče po globini in prinaša kamenje na dan. Hvalil ga je, pa tudi posvaril, da ne sme biti predrzen, ker tudi najbolj izurjenega plavca valovi lahko preslepe in potegnejo na dno.

45

Lepega dne, ko Petra ni bilo doma, je Aleš vzel drog in ga vtaknil v luknjo na zadnjem sedežu. Peter mu je včasih pravil o morju in o ladjah z velikimi plahetami, v katere se lovi veter in jih žene. Obesil je vrh droga star plašč za jadro — in šlo je!

Dežela ob največjih evropskih jezerih

Že nekdanje meje čez Ladoško, Oneško in Pejpuško jezero dokazujejo, kako pomembna so ta jezera v vojaškem oziru

Kako velike važnosti so v vojnem času pokrajine, kjer se razprostirajo številna jezera, se je pokazalo na primer v prejšnji svetovni vojni, ko so divjali boji ob Mazurskih jezerih v Vzhodni Prusiji. Zaradi posebnih značilnosti, ki jih kažejo jezera v raznih letnih časih, so te vode postale v načrtih generalnih štabov prvovrstni činitelji, pa naj gre za obrambo ali pa tudi za napad. Čeprav je zdaj področje številnih finskih jezer (računajo, da jih je okrog 40.000) daleč proč od krajev, kjer divjajo glavni boji, vendar se odigravajo zelo pomembne bitke tudi v severnem delu vzhodnega bojišča, med jezerskim področjem od Estonije do Belega morja. Tu sta največji jezera, kar jih ima Evropa — Ladoško in Oneško.

Jezero Ladoga, ki je v Evropi največje med vsemi, meri 18.180 kvadratnih kilometrov, Oneško jezero pa ima 9.549 kvadratnih kilometrov, torej približno 500 kv. km več, kakor pa Julijska Bencija in Zadrska pokrajina skupaj. Poleg teh dveh največjih jezer spada v to severno rusko področje še tretje, dosti manjše pa vendar še zelo veliko, Pejpuško jezero, čigar površina znaša 9.583 kv. kilometrov in torej ni dosti manjše kot vsa Istra.

Jezeri Ladoga in Onega ležita med Finskim zalivom in Belim morjem. Preko Ladoškega jezera je potekala nekoč meja med Finsko in Rusijo, čez Oneško jezero meja med Rusijo in Karelijo, ob Pejpuškem jezeru pa med Estonijo in Rusijo. Ze dejstvo, da so bile meje tako potegnjene in ne drugače, je samo po sebi zadosten dokaz, kako velike važnosti so v vojaškem oziru omenjena tri jezera.

Izredno globoka ledeniška jezera

Vsa tri jezera, Ladoško, Oneško in Pejpuško, so ledeniškega izvora in so nastala za časa ledenih dob, ko so se tod pomikali proti jugu ogromni ledeniki. Čeprav pa je nastanek vseh teh treh jezer istega izvora, vendar se precej razlikujejo med seboj bodisi v goropisnem kakor tudi v gospodarskem oziru. Jezeri Ladoga in Onega sta ostanke nekdanje morske ožine, ki je vezala Baltičsko z Belim morjem. Ko se je v poznejših geoloških dobah zemlja tod počasi dvignila, so se vode umaknile in sta slednjici ostale le še dve jezera, ki sta tudi po svoji globini nekaj posebnega. Največja globina Ladoškega jezera znaša 250 metrov, Oneško jezero pa je na nekaterih krajih globoko celo 366 metrov.

Površje Ladoškega jezera se dviguje le pet metrov nad površino Baltičskega morja in se zaradi svoje velikosti lahko smatra kot

malo celinsko morje

dolgo 200 km in široko 130 km. Jezero je posejano s številnimi otoki, ki njihova površina sama meri 4.500 kvadratnih kilometrov. Jezersko obrežje, zlasti na južni strani, je ravno in nizko, pokrito z glino in peskom. Na zahodni in severni strani pa skalovite pečine strmo padajo v jezero ter tvorijo mnogoštevilne fjorde, podobne tistim ob skandinavski obali. Zato je na zahodni in severni strani jezero tudi najgloblje. Proti jugu in vzhodu globina polagoma vedno bolj pada. Voda Ladoškega jezera je zelo bistra in mrzla in se njena toplota niti v avgustu ne dvigne nad 12 stopinj Celzija.

Tokovi kakor na morjih

Kakor kje na kakšnem morju, imamo tudi na Ladoškem jezeru stalne vodne tokove, ki tečejo ob obali v smeri urnega kazalca, torej od zahoda proti severu in dalje proti vzhodu, pa spet proti zahodu in severu. Ladoško jezero je najmanj štiri mesece v letu zamrznjeno. Kljub temu, da je jezero zaradi svoje izredne globine plovno, je vendar v njem mnogo čeri, ki plovbo ogražajo. Zaradi teh ovir je že Peter Veliki dal izkopati prekop, dolg 112 km, da je zvezal Nevo z otočjem Volčevo. To je vodna pot, ki pripada kanalizacijskemu sistemu Baltik — Kaspiško morje. Postopno so bili pozneje zgrajeni še drugi prekopi, ki so zvezali Petrograd z Oneškim jezerom in z Dvino na severu, na vzhodu pa z Volgo.

Oneško jezero najmanj 160 dni v letu zamrznjeno

Oneško jezero sega s svojim površjem 39 metrov nad morsk gladino, torej je 34 metrov višje kot Ladoško. Njegovo dno je nasprotno kot pri Ladoškem jezeru, precej ravno in peščeno, brez čeri, nevarnih za plovbo. Severna obala pa je tudi polna visokih pečin, ki strmo padajo v jezero in tvorijo skoraj zaprte zalive. Južna obala Oneškega jezera je spet ravna in poraščena z gostim trstjem. Z Ladoškim jezerom je Oneško jezero zvezano z reko Zvir in je vsako leto zelo dolgo časa zamrznjeno, najmanj 160 dni, torej pet do šest mesecev.

Pokrajina okoli obeh jezer

je izredno bogata na iglastem drevju, čeprav so Rusi v zadnjih desetletjih te gozdove precej močno

iztrebljali. Toda kljub temu je vsaj polovica tega ozemlja še vedno pokrita z gozdovi. Ni ne vredno omenbe tudi podzemsko bogastvo teh krajev, saj je za časa Petra Velikega težka industrija iz Olonca in Pevjenja dobivala od tod vse potrebne rude. Pred nedavnim so v teh krajih odkrili tudi bakreno rudo. Ob obali Oneškega jezera se dviguje Petrozavodsk, glavno mesto sovjetske Karelije. To je trg, ki ima približno 30.000 prebivalcev. Tu je tudi livarna, ki jo je dal zgraditi že Peter Veliki in še sedaj obratuje.

V deželi ob Ladoškem in Oneškem jezeru so tudi veliki kamnolomi, kjer kopljejo portir, granit in marmor. Ves ta dragoceni kamen prevažajo po rekah in prekopih v druge kraje v notranjosti Rusije, kjer takšnega kamena ni, zlasti pa v Moskvi.

Cisto drugačno pa je za oko

Pejpuško jezero,

ki je dolgo približno 135 km in razmeroma zelo stisnjeno. Globoko je povprečno le kakih 7, na najgloblji točki pa komaj 18 metrov. Zelo je podobno jezerom v Vzhodni Prusiji. V Pejpuškem jezeru izvira reka Narva, ki preteče le 74 km, potem pa se izliva v Finski zaliv. Pri mestu tvori kakih 6 m visok slap in so vodne sile ob njem tudi dobro izkoriščene za razne pogonske obrate. Plovba po tej reki je zelo otežena zaradi divjega rečnega toka in zaradi mnogoštevilnih čer, s katerimi je struga posejana. V dobi hanzaških držav je bila to glavna vodna cesta, ki je držala iz pristanišč ob Baltičskem morju v notranjost dežele.

Slovenski plavalci na rimskem Stadionu,

ki so zadnjo nedeljo s tolikšnim uspehom nastopili na mednarodnih plavalnih tekmah v Rimu. Od leve: Močan Pelhan, prof. Čerček, Žižek Loesar, Kogovšek in Mihalek

Kraj, kjer se je zadnji ruski car odpovedal prestolu

Mesto Pskov, ki leži na skrajnem južnem koncu jezera, je bilo do desetega stoletja glavno novgorodsko predmestje, potem pa se je proglašilo za neodvisno kneževino. V XVI. stoletju je v gospodarskem oziru propadlo in prišlo obnem s sosednjimi pokrajinami pod gospodstvo Moskve. Na postaji v Pskovu je ruski car Nikolaj II. dne 15. marca 1917. podpisal listino, s katero se je odpovedal prestolu. (Ultime Notizije.)

Hrti so boljši dirkači, če nosijo očala

Na newyorških pasjih dirkališčih so se te dni prvič pojavili tekmovalni hrti v očalih, piše »Centraleuropas«. Pobudo za to nenavadno novost je dal nek optik. Trdil je, da imajo hrti šestkrat slabši vid kot pa na primer človek in da vprav zaradi svojih slabih oči dostikrat pri dirkah, na katerih pred njimi mehanično vlečejo narejene zajce, ne dosežejo takšnih uspehov, kakor bi jih lahko, če bi bolje videli. Naredili so po nasvetu tega prefriganega optika poskus in hrtom natakili očala, toda ne vsem, pač pa le nekaterim, da bi se bolje videla razlika pri doseženih uspehih. In res, šaljivo pripominja »Centraleuropas«, hrti z očali so pustili daleč za seboj svoje tekmece brez očal. Tudi oči hrtov bo torej treba oborožiti...

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

14

Mislil, da bi ne bilo slabo. Če že za drugega ne, vsaj zato, ker bi to zanimalo čitatele tvoje liste.

»Nisem mislil na to. Glavna stvar je sedaj to, da najdemo tega skrivnostnega Croixnoirja.«

»Res je. Saj je tudi policija istega mnjenja.«

»Že prav. Toda jaz bi rad vsaj nekoliko prehitel policijo in svoje tovariše.« je dejal Doret. Nekaj hipov se je zamislil, nato pa je nadaljeval:

Treba se je najprej vprašati, iz kakšnega nagiba je morilec storil to dejanje. Brez povičarja delajo le otroci in norci. Treba je ugotoviti, komu je odvetnikova smrt mogla koristiti. Na ta način je nemalokrat lahko priti do storilca. Mogoče se nam bo kaj pojasnilo, če se pogovorimo z gospodično Delijo. Še danes jo hočem obiskati. Ali prideš z menoj?

»Gotovo,« sem odvrnil.

»Dobro! Toda sedaj je čas, da greva h kosilu. Mogoče nimas nič proti temu, da kosiva skupaj?«

Sprejel sem z veseljem njegovo ponudbo.

VI.
Delija Beraud je stanovala v ulici Wagram, na številki 421. Njena služki-

nja naju je sprejela z velikim nezaupanjem. Pustila naju je sicer vstopiti v predsobo, toda ves čas je stala pred nama in naju je grdo gledala. Z neprijaznim glasom naju je vprašala:

»Kdo ste?«

»Časnikar Jurij Doret in to je moj prijatelj.«

»Gospodična ne sprejema časnikarjev. Nima pomena, da sploh grem gledat, če je doma. Lahko odidete.«

In pri teh besedah je krenila proti vratom, hotela končati pogovor.

»Počakajte,« je vzkliknil Doret. »Gospodična me osebno pozna. Prosim vas, da me naznanite.«

Služkinjo so presenetile njegove odločne besede. Nekaj trenutkov se je obotavljala, nato pa je izginila v stanovanju. Čez nekaj časa se je vrnila in nama z vidno nevoljo namignila, naj vstopiva. Odvedla naju je v malo sprejemnico. Kmalu je vstopila Delija Beraud. Bila je oblečena v črno, na oči se ji je poznalo, da je jokala. Nikakor ni bila videti presenečena zaradi najinega obiska. Zdelo se je, da je sploh nič več ne zanima, kot to, kar je bilo v zvezi z njeno bolečino. Prijazno naju je pozdravila, toda videlo se je, da so njene misli bile drugje...

Obema se je silno zasmilila.

Pogovor pa je ohranil strogo vljudnostno obliko. Med drugim je Doret od časa do časa neprisiljeno stavil kakšno vprašanje, v upanju, da bi ga njeni odgovori privedli bliže cilju. Med drugim ji je dejal:

»Med drugimi obtožbami, je Croixnoir tudi obtožil gospoda Legrosa, da se je okoristil z denarjem vašega očeta. Ali se vam zdi potrebno, da bi se dokazalo, da je to bilo le obrekovanje?«

»Brez dvoma. Saj sem na to že mislila. Ali bolje rečeno, moj brat je mislil na to. Upam, da bo mogel tudi javnost prepričati o tem, o čemer smo mi že zdavnaj.«

»Prav. Toda ali se vam ne zdi, da če to skuša doseči vaš brat, ki je takorekó neposredno prizadet, da uspeh ne bo imel pravega učinka. Za to bi bila bolj primerna kakšna druga oseba, čigar sodba bi bila nepristranska.«

»V tem slučaju to ne igra nobene vloge, ker je vsem znano, da se moj brat in moj zaročenec nista prav dobro razumela. Zadnje čase sta se celo... Toda oprostite mi... Moj Bog... Saj ste vendar časnikarji... Prosim vas, da ne vzamete resno mojih besed...«

Gospodična Delija je bila zelo zbegana in vznemirjena, kar pa ni bilo nič čudnega v sedanjih okoliščinah. Toda kljub temu se mi ni zdelo brez važnosti dejstvo, katerega je omenila in sicer neprijateljstvo med njenim bratom in od-

vetnikom Legrosom. Hotel sem kar na svojo roko poizkusiti, če bom mogel dognati še kakšno podrobnost. V meni se je začel vzbujati detektivski duh. Prosil sem torej gospodično, če bi mi dovolila uporabiti hišni telefon.

V moje veliko presenečenje mi je gospodična dejala, da naj grem v bratovo delovno sobo, katere vrata so bila ravno nasproti sprejemnice.

Odšel sem torej in pustil vrata sobe odprta. Takoj sem opazil telefon na mizi. Poklical sem nekoga prijatelja in izmenjal z njim nekaj brezpomembnih besed. Medtem pa sem pozorno gledal okoli sebe. Opazil sem, da se je telefonska žica na nekem mestu delila na dveje in da je ena končavala v omari za knjige. Ko sem končal telefonski pogovor, sem šel mimo omare, jo previdno odprl in zapazil na steni malo črno škatico in na njeni spodnji strani ročaj. Premaknil sem ročaj, ker sem domneval, da se mora v tem slučaju zgoditi nekaj nenavadnega, obenem pa sem se bal, da bi ne nastal kakšen ropot, kar bi me spravilo v zelo neprijeten položaj.

K sreči pa se ni zgodilo nič posebnega. Vrnil sem se k telefonu in poslušal. Zaslusal sem razločen pogovor med neznanimi ljudmi. Nisem mogel dolgo poslušati. Spravil sem vse na prejšnje mesto in se vrnil v sprejemnico, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo.

Doret in gospodična Delija sta se še vedno mirno pogovarjala.

»Ni res!« je ravnokar vzkliknila gospodična. »Moj ženini nikakor ni bil podvržen kokainu. Res je nekaj časa uporabljal morfij. Kokain je uporabljal le v majhnih količinah in še to le toliko časa, da se je odvadil morfiju. Toda že dolgo je od tega, kar se je obojemu odpovedal iz ljubezni do mene. Sklenila sem, da ga hočem rešiti pogube, v katero je drvel in posrečilo se mi je popolnoma. Ne smel bi bil tako končati...«

Sledil je mučen molk. Nato je Doret povzel besedo:

»In glede ostalih Croixnoirjevih obtožb?«

»Tudi te so vse izmišljene. Moj oče je bil zelo prebrisan in nihče ga ni mogel prevariti. Ono zadevo je poznal zelo dobro do najmanjših podrobnosti. Ves čas je odvetnika visoko čislal in ko se je začelo šušljati o tej zadevi, si je on najbolj prizadeval, da bi te govorice zatrl. Bil je do dna prepričan, da je bilo vse odvetnikovo poslovanje do skrajnosti pošteno. Upajmo, da se nam bo posrečilo tudi edaj očistiti pred javnostjo njegovo ime, katerega je zavrtni morilec omadeževal. Zadevo smo izročili nekemu znamenitemu angleškemu detektivu, ki se imenuje Bordman in ki prihaja večkrat v Pariz po naročilu Scotland-Yarda. Na vsak način je treba razkrinkati tega Croixnoirja. Moja dolžnost je, da to storim in ne bom odnehala prej, dokler tega ne dosežem.«

»Ali je ta Bordman zelo sposoben?« je vprašal Doret.